

Nieuws.brief

Zomer editie

2011

HUISZWALUW

**Alles over zwaluwen!
Meer kamsalamanders in de antitankgracht.
Project Koesterburen.**

v.u. Bernard Lemaitre
Kleine Appelstraat 9
3150 Haacht

natuurpunt
Haacht

NATUURPUNT ONDER DE LOEP

De Nieuwsbrief is het ledenblad van Natuurpunt Haacht en verschijnt vier maal per jaar.

Natuurpunt is ontstaan uit de fusie van Natuurreservaten en de Wielewaal. Deze vereniging telt ruim 80.000 gezinnen als lid en beheert meer dan 16.700 Ha natuurgebied in Vlaanderen, waaronder een steeds groeiende oppervlakte in Haacht. Natuurpunt schenkt ook aandacht aan de 'kleine natuur' in de buurt: een bomerij, houtkant, beek of wegberm.

Natuur voor iedereen is dus niet zomaar een slogan. Het is een totaalvisie waarmee onze vereniging in Vlaanderen werkt aan natuurbehoud. Onze vereniging dringt er bij de overheid voortdurend op aan, om via nieuwe wetten, extra geld en meer inzet beter zorg te dragen voor de natuur die er in Vlaanderen nog rest. Het Natuurdecreet en Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen leggen een stevige basis voor een efficiënt natuurbesleid. Samen met de Vlaamse overheid wil Natuurpunt werk maken van de verdere invulling en uitvoering van deze initiatieven.

Lid worden van Natuurpunt vzw kan door overschrijving van 24,00 euro op rek. 230-0044233-21

Natuurpunt Haacht is bereikbaar bij:
Bernard Lemaitre
Kleine Appelstraat 9
3150 Haacht
016/60.61.62
natuurpunt.haacht@skynet.be

Liever deze Nieuwsbrief enkel in de mailbox en zodoende een boompje sparen? Mail ons dan op bovenstaand adres!

Bestuur

Bernard Lemaitre , Voorzitter
bernard.lemaitre@skynet.be
016/60.61.62

Catherine Beddeleem, Secretaris
catherine.beddeleem@telenet.be
015/51.39.91

Luc Bijmens , Penningmeester
016/60.29.67

VOORWOORD

Eind juni hebben we onze cursus "natuur in je streek" afgesloten. Een organisatie van NP Boortmeerbeek, Kampenhout en Haacht. Deze liep van februari tot juni 2011. Een kleine 20 deelnemers hebben zich gedurende 8 avonden en 10 uitstappen kunnen verdiepen in de natuur in al zijn facetten toegespitst op onze regio. Zeer leerrijk. Een waar succes!

Rock Werchter en Werchter Classic zijn achter de rug. Zoals voor vele verenigingen in de omstreken, is dat elk jaar 5 dagen werken om centjes in kas te krijgen om de jaarwerking te kunnen financieren. Daarom dank aan de 90 vrijwilligers die dit jaar weer geholpen hebben om onze kas te spijzen. Net zoals vorig jaar plannen we nog een feestje om u uitdrukkelijk voor uw inzet te danken maar daar hoort u later nog meer van.

En dan is nu de zomervakantie aangebroken om ons te herladen voor een volgend werkjaar. Er staan reeds heel wat activiteiten op de agenda. Twee ervan vinden plaats tijdens het laatste weekend van augustus.

Op 27 augustus organiseren we samen met NP Boortmeerbeek in het kader van de Nacht van de Vleermuis een avondwandeling met aandacht voor de Vleermuis en nachtvinders. De hier bijgevoegde flyer hang je alvast maar op je prikbord.

28 augustus is een volgend belangrijk moment op de kalender. Aan de Antitankgracht zijn gedurende een 3-tal jaren samen met de gemeente Haacht, HAGOK en de VLM heel wat herinrichtingswerken uitgevoerd. We nodigen al onze leden dan ook uit op de officiële opening op zondag 28 augustus. Meer info op de bijsluiter en verder in deze nieuwsbrief.

10 jaar geleden werd Natuurpunt boven de doopvont gehouden. En dat wordt gevierd. Noteer dit dus nu al in uw agenda. Op 10 december wordt voor alle leden een grootste happening georganiseerd in Gent. U hoort hier later vast nog meer over.

En we sluiten af met wat minder heuglijk nieuws. Jullie hebben het misschien ook al ergens gehoord of gelezen. De dienst Milieu Effecten Rapportering (MER) van de Vlaamse Overheid heeft het goedkeuringsverslag van het MER van Recover Energy gepubliceerd. U kan het verslag zelf nalezen via deze link: <http://www.lne.be/merdatabank/uploads/mergk803.pdf>

Een goedgekeurd MER is een voorwaarde om een milieuvergunning te kunnen aanvragen. Vanaf heden heeft Recover Energy die goedkeuring op zak en kunnen ze een vergunning aanvragen bij het provinciebestuur om hun afvalverbrandingsoven op Kampenhout-Sas te bouwen. Maar die oven kwam er toch niet?

Samen met het actiecomité STOP DE OVEN volgen we dit dossier op de voet en indien er actie moet worden genomen zullen we het u laten weten. Check ook regelmatig onze website.

Groeten,

Bernard Lemaitre
Voorzitter Natuurpunt Haacht

Foto cover: project koesterburen

STUDIE

BROEDVOGELINVENTARISATIE WILDE HEIDE 2011

Situering

De reeds aan bod gekomen gebieden in het kader van de totale Haachtse broedvogelinventarisatie betreffen: Haachts Broek (2005 en eerder vanaf 1990), Schorisgat (2006), Schoonbroek (2007), Hooiberg (2008), Anti-tankgracht (2008), de Dijleboorden (2009). Vorig jaar kwam opnieuw het Haachts Broek aan bod (2010).

Dit jaar is het voorlaatste jaar dat een nieuw gebied zal verkend worden. Het betreft de Wilde Heide. Voor 2012 is de Hoge Scharent voorzien. Dan zijn alle betekenisvolle gebieden van Haacht allen geïnventariseerd en is het tijd voor nieuwe, meer soortgerichte projecten. De bedoeling is om met de informatie die bekomen is uit de gebiedsinventarisaties deze soorten er uit te kiezen die het moeilijk hebben in Haacht en hen specifiek te gaan helpen. Maar daarover later meer.

De resultaten van vorige inventarisaties zijn hier te vinden: http://www.natuurpunthaacht.be/rapporten_cel_natuurstudie.htm

Ook voor deze huidige inventarisatie van de Wilde Heide in 2011 wordt opnieuw dezelfde inventarisiemethode toegepast. Het betreft de kwantitatieve inventarisatie volgens de uitgebreide territoriumkarteringsmethode. Het feit dat de methodologie ongewijzigd blijft, zal er toe leiden dat de resultaten van de verschillende gebieden onderling zullen kunnen worden vergeleken. Initiatiefnemer is Johan De Meirman. Bij hem kan u terecht voor meer informatie. Ook jouw medewerking zou meer dan welkom zijn.

De Wilde Heide is gelegen in de noord-oostelijke uithoek van Haacht. Het gebied wordt begrensd door de Dijle in het noorden, en door de anti-tankgracht en de binnenbeek in het zuiden. In het oosten is de gemeentegrens met Werchter de rand. Het heeft zowel een sterk uitgesproken agrarisch karakter (aan de Dijlekant) als enkele oude landschapselementen, waterpartijen en bosaanplantingen.

De preciese perimeter van het onderzochte gebied wordt aangeduid op het veldkaartje (zie hieronder). De kaartjes worden naar jaarlijkse traditie verdeeld over de vaste waarnemers. Wil jij ook als nieuwe medewerker toetreden, geef je dan op bij de coördinator en ontvang veldmateriaal en richtlijnen.

Stand van zaken verrichte waarnemingen 2011

Ondertussen verzamelden de waarnemers reeds meer dan 1000 waarnemingen. Deze werden verzameld op ruim 35 uur waarnemingsuren op terrein. In totaal werden 74 vogelsoorten waargenomen. Niet al deze soorten komen echter tot broeden!

De mooiste soorten zijn: Gele Kwikstaart (werd dit jaar voor de eerste keer vastgesteld als broedvogel, sinds het begin van het project in 1990). Verder ook Patrijs, Kievit en Veldleeuwerik verder als typische akkervogels. Onder de roofvogels vinden we Havik als paradepaardje. Nachtelijke roofvogels zijn Steenuil en Bosuil. De IJsvogel is allicht de bontst gekleurde broedvogel. De Roodborsttapuit komt er ook nog voor, alsook Bosrietzanger en Grasmus in erg hoge aantallen. Een leuke aanwezige is de Grauwe Vliegenvanger. De Bonte Vliegenvanger bleek echter alleen op doortocht te zijn geweest. Zwarte Mees en Kuifmees werden ook vastgesteld.

Na het terreinwerk... interpretatie!

De aantallen per soort worden pas bekend na de interpretatie. En deze interpretatie gebeurt dit jaar voor het eerst op een zeer bijzondere, geautomatiseerde wijze.

Voor de broedvogelinventarisatie van 2011 op de Wilde Heide is Natuurpunt Haacht immers geselecteerd om –samen met enkele andere projecten elders in Vlaanderen- de nieuwe module voor broedvogelkartering te testen. Het systeem heeft al een lange, uitgebreide en zeer arbeidsintensieve testfase doorlopen in Nederland dus de kans dat er zich nog veel ongemakken of foutjes zullen aandienen, lijkt eerder beperkt. Deze module is een mijlpaal in de digitale vogelwereld en is na www.trektellen.nl en www.waarnemingen.be de derde, enorme sprong voorwaarts. Het ganse systeem werd opgezet en ontwikkeld door het Nederlandse SOVON. Met dank aan Gerard Troost (die eerder, samen met Jethro Waanders, ook al www.trektellen.nl 'uitvond').

De module van Sovon moet er in hoofdzaak voor zorgen dat we met z'n allen meer in het veld kunnen zitten en minder achter het bureau of de pc. Vanaf 2011 moet er 'alleen nog maar' worden geïnventariseerd en moeten alle geldige waarnemingen (best zo kort mogelijk na elk veldbezoek) in de module worden ingevoerd en al de rest is werk voor de automatische clusteringstool die alle geldige waarnemingen interpreteert en territoria afbakent. Na afloop van het seizoen zullen alle ingevoerde waarnemingen worden geïmporteerd in www.waarnemingen.be.

Johan

ZWALUWEN ALLERHANDE

Boerenzwaluw

De boerenzwaluw is van uitzicht het bekendste: glanzend blauwzwart van boven, een diep gevorkte staart en een rood keeltje. Je ziet ze op het platteland vaak kwetterend zingen op een elektriciteitsdraad.

Ze maken hun nest tegen een verticale muur of steunbalk, vaak vanaf een steun als een lamp, nagel, e.d. Het nest wordt niet tot tegen het plafond gebouwd. Het is een modderkuipje dat wordt bekleed met stro en veertjes. Vrijwel zonder uitzondering wordt binnen in een gebouw genesteld: een stal, schuur, garage, serre,...

De boerenzwaluw heeft het duidelijk erg moeilijk. Nu bedraagt de populatie in Vlaanderen nog 20 tot 30.000 broedparen. In de jaren zeventig waren er dit nog 100 tot 200.000.

De voorkeur van de boerenzwaluw gaat uit naar een landelijke omgeving met boerderijen en stallen, waarbij de aanwezigheid van vee, vooral grote grazers als runderen en paarden, belangrijk is. Boerenzwaluwen broeden vrijwel uitsluitend in stallen en gebouwen op het boeren erf. Het voortbestaan van de soort ligt volledig in handen van de landbouwers. Meer en meer sluiten deze hun stallen hermetisch af, doorgaans om hygiënische redenen. De open stallen van vroeger, waar zwaluwen vrije toegang hadden, worden alsmaar zeldzamer.

Ook de schaalvergroting in de landbouw speelt de boerenzwaluw parten. Kleine bedrijven met veel kleine stallen verdwijnen en maken plaats voor enorme gebouwen, vaak in metalen constructies, waarbinnen het moeilijk is om nesten te bouwen. Kleinere stallen van hobbyboeren, onder meer voor paarden en schapen, bieden hier en daar een alternatief. Het gebruik van pesticiden is een bijkomende nadelige factor voor een insecteneter als de zwaluw. Vanaf medio maart komen de vogels aan in onze streken en het duurt dan niet lang voor ze beginnen aan hun nest. Het nest is een schotelvormig, open kommetje van aarde, vermengd met speeksel en strootjes. De binnenkant wordt bekleed met strootjes en veren. De boerenzwaluw heeft twee, maximaal drie broedsels per jaar. De najaarstrek kan al beginnen in de eerste helft van augustus, maar de meeste vogels vertrekken in september en begin oktober. Een deel van de boerenzwaluwen trekt tot in Zuid-Afrika, tot 6.000 km van de broedplaats.

Huiszwaluw

Huiszwaluwen hebben zwarte boven- en witte onderdelen. Erg opvallend is de witte stuit (bovenop het lichaam tussen vleugels en staart). De staart is iets minder diep gevorkt en de roep is een droog, wat rollend 'trrrt'. Ze bouwen het typische en best gekende zwaluwnest: een halfronde kom van modderballetjes, meestal onder een dakgoot of onder een brug. Tegen de bovenrand bevindt zich een kleine, halfronde invliegopening. Meestal broedt de huiszwaluw dus buitenshuis of onder een inrijpoort, maar heel af en toe worden ook broedkolonies binnen in een schuur aangetroffen. In vergelijking met de jaren 70 is er een terugval van maar liefst 70% vastgesteld.

Aangezien de soort in Vlaanderen geen natuurlijke nestplaatsen heeft en enkel nesten bouwt tegen gebouwen en bruggen, is ze voor haar voortbestaan afhankelijk van de mens. Eenzelfde paartje kan tot drie broedsels per jaar hebben, waarbij het vrouwtje in twee weken 3 à 5 eitjes uitbroedt. Vogels die in het voorjaar nog een volledig nieuw nest moeten metselen, verliezen hierbij zoveel energie en tijd dat ze vaak maar één broedsel meer maken, waardoor er in het najaar bijv. maar vier i.p.v. 12 jongen van hetzelfde paartje naar Afrika kunnen vertrekken. Het is dus van groot belang dat de vogels voldoende, geschikte modder vinden vlakbij de nestplaats, waarmee ze stevige, duurzame nesten kunnen bouwen. Kunstnesten kunnen dezelfde functie vervullen. Het aantal broedpaartjes in kolonies met kunstnesten en natuurlijke nesten die meer dan een seizoen meegaan, neemt doorgaans toe, terwijl kolonies met nesten van slechte kwaliteit na enige tijd verlaten worden.

Acties voor de boerenzwaluw

De tijd dat op elke boerderij tientallen nesten van boerenzwaluwen te vinden waren is al lang voorbij. De soort vindt steeds minder en minder geschikte nestgelegenheden. Niet alleen bij ons liggen de problemen van de achteruitgang van deze soort, ook in de overwinteringsgebieden en door de uitbreiding van de Sahara komt deze soort meer en meer onder druk te staan. Reden genoeg dus om het deze soort bij ons zo makkelijk mogelijk te maken en ze hier de beste kansen te bieden. Gelukkig zijn steeds meer landbouwers trots op hun zwaluwen en kan met gepaste acties het tij enigszins gekeerd worden.

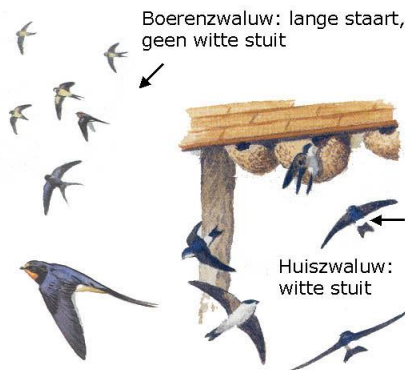
Acties voor de huiszwaluw

Moderne gebouwen zijn vaak niet meer geschikt voor deze prachtige soort. In sommige gemeentes vinden we zwaluwkolonies enkel nog terug onder de dakgoten van oude schoolgebouwen, ziekenhuizen en dergelijke meer. Bij renovatiewerken verdwijnen deze geschikte locaties maar al te vaak en af en toe worden nesten nog moedwillig verwijderd om van de 'overlast' verlost te zijn. Het aanbieden van kunstnesten op plaatsen waar ze gewenst zijn en het plaatsen van mestplankjes om mest op ongewenste locaties tegen te gaan kan deze soort helpen...

Zorgplicht bij renovaties

Bij renovatiewerken kan het soms gebeuren dat zwaluwnesten weg moeten. De zorgplicht vraagt echter om die schade zo goed mogelijk te compenseren. Voer renovatiewerken uit na het broedseizoen (dus geen werken van half april tot eind september). Zwaluwen zijn heel plaatstrouw. Wanneer ze het volgende voorjaar terugkeren en geen (kunst)nesten meer aantreffen, betekent dit meestal het einde van de kolonie.

Bevorderen van natuurlijke nestbouw

Tegenwoordig zijn bijna alle erven en wegboorden verhard of geëgaliseerd en de meeste aarden veldwegen zijn verdwenen. Hierdoor zijn er nog weinig modderplaatsen te vinden waar zwaluwen nestmateriaal kunnen halen. Ook bij droog weer in de nestperiode kan het moeilijk zijn om binnen een redelijke afstand van de kolonie modder te vinden. Je kunt ze helpen door in de buurt van een kolonie op een verloren hoekje een ondiepe plas met modder te maken. Als er geen natuurlijke plaats is die door regelmatig besproeien een modderpoel kan opleveren, neem dan een paar emmers leem of zandleem en gooi deze op een stuk landbouwplastic en houd dat nat van half april tot eind juni. Leg er indien mogelijk nog wat stro, hooi of pluimpjes bij. Leg het plastic op een open plek, met ruime aanvliegmogelijkheden en zonder dichte vegetatie in de buurt, zodat

er geen katten de zwaluwen kunnen verrassen. Vaak levert het voorzien van modder een snelle groei van het aantal nesten in de kolonie op. Bovendien kan je op die manier goede modder voorzien die geschikt is voor duurzame nesten. In nood gebruiken de vogels anders immers vaak organische pap of te zandig materiaal dat snel verbreekt wanneer het uitdroogt.

Kunstnesten plaatsen

De slaagkans van een kunstnest vergroot sterk indien in de omgeving nog zwaluwen broeden of dat recent deden. Kunstnesten voor Huiszwaluw moeten altijd zo dicht mogelijk onder de dakoversteek bevestigd worden.

Mestplankje

Indien de zwaluwen als nestlocatie een plek hebben uitgekozen waar hun uitwerpselen mogelijk hinderlijk zijn (boven een raam, deur of op een andere hinderlijke plaats) kan een mestplankje onder het nest geplaatst worden. Het voorkomt vervuiling van de muur en de grond. Het plankje mag niet te groot zijn, en vooral niet te dicht onder het nest aangebracht worden: zwaluwen willen in glijvlucht het nest kunnen bereiken en lopen niet graag het risico dat bijv. een kat op de plank zit te wachten. Een afstand van minstens 50 cm tussen het mestplankje en het nest is geschikt. Je kunt ook zand strooien op de grond onder de nesten, of een brede plank leggen om (sier)tegels te beschermen tegen de uitwerpselen. Met zand kan je de uitwerpselen bovendien gemakkelijk regelmatig wegvegen. Als de jongen uitgevlogen zijn kun je beter het plankje schoonmaken vooraleer de ouders een tweede nest beginnen. Op die manier vermijd je dat het plankje overvol wordt en er alsnog uitwerpselen afvallen.

Verwijder in ieder geval nooit gebruikte of oude nesten, ook niet in de winter!

Meer lezen:

http://www.natuurpunt.be/nl/acties-voor-de-boerenzwaluw_938.aspx

http://www.natuurpunt.be/nl/acties-voor-de-huiszwaluw_922.aspx

BELEID

ACTIEPLAN ZWALUWEN - HAACHT

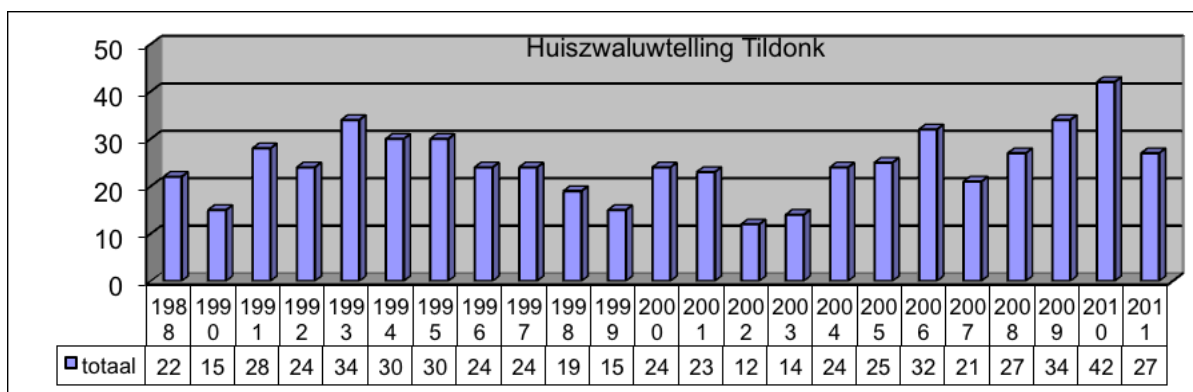
Plan Zwaluw – Haacht

Een efficiënt hulpprogramma voor de Zwaluwen in Haacht in het kader van het **Bio-Charter** tussen de Gemeente Haacht en Natuurpunt Haacht staat op stapel! Tegen volgende zomer zou alles in gereedheid moeten gebracht zijn!

Hoe is het gesteld met de zwaluwen in Haacht?

Huiszwaluw: er bevinden zich twee kolonies in Tildonk, één in het dorp, de ander in de woonwijk. De jaarlijkse telling van de kolonie in de woonwijk toont een **wisselend broedsucces en tendens tot achteruitgang**. Het uitzonderlijke rekordjaar van vorig jaar had dan ook weinig aanleiding tot euforie. De telling van dit jaar wijst opnieuw een grote terugval uit.

De resultaten van de jaarlijkse telling van Natuurpunt Haacht zijn hieronder kort samengevat in een grafiek. Het uitgebreide en gedetailleerde overzicht kan je op de website vinden: http://www.natuurpunthaacht.be/rapporten/cel_natuurstudie.htm

Boerenzwaluw: er bevinden zich verspreid kleine kolonies op verschillende boerderijen of landelijke woningen in groot Haacht. Bevraging door Natuurpunt wijst op een **achteruitgang**.

Het jaar 2011 is uitgeroepen tot jaar van de Boerenzwaluw. Het is niet voor de eerste keer dat de boerenzwaluw is uitgeroepen tot vogel van het jaar. Recent was hij ook al vogel van het jaar in België. Niet geheel onterecht want ook deze vogel wordt ernstig in zijn voortbestaan bedreigd. Dus een beetje extra aandacht en een steuntje in de rug is hard nodig.

Wat zijn de oorzaken van de achteruitgang?

Los van externe factoren (woestijnuitbreiding,...) worden zowel Huis- als Boerenzwaluwnesten in hun broedgebieden vooral bedreigd door tegenvallers gedurende het broedseizoen (periode van geschikt weer voor bouw met modder te kort, afbrokkelend nest, nest wordt afgestoken door de mens omwille van zogezegde 'overlast' door uitwerpselen,...). Acties dienen zich bijgevolg vooral te richten op hulp inzake aanbieden en beschermen van nestgelegenheid!

Wat zal er praktisch gedaan worden voor de zwaluwen in Haacht?

U las er al over in Haacht Info. Indien u in een woning woont die geschikt lijkt om in de toekomst ook een zwaluw te huisvesten, dan mag u binnenkort tevens een brief verwachten. Hierin zal de Gemeente Haacht u vragen om een **gratis** nestkastje aan te vragen dat bovendien ook nog es voor u vakkundig zal geplaatst worden. Opgelet: op plaatsen waar reeds een echt zwaluwnest hangt kan geen kunstnest meer worden aangebracht. Het natuurlijk nest is immers bij wet beschermd en mag door niemand, ook niet door natuurbeschermers, worden weggenomen! Wel kan er eventueel op een andere plaats op diezelfde woning een kunstnest worden bijgehangen.

Het staat je bovendien nu reeds vrij uw aanvraag te richten aan de Duurzaamheidsambtenaar van Haacht: Ils Kimps, duurzaamheidsambtenaar@haacht.be of op het telefoonnummer 016 – 26 94 57.

Hoe groter het aantal spontane aanvragen dat nu reeds bij de gemeente binnenkomt, des te groter zal de druk zijn op de gemeentelijke overheid om tot actie over te gaan! Niet getalmd dus!

Opvolging

Om er voor te zorgen dat de kunstnesten niet teloor gaan of verdwijnen wordt een inspectieprogramma georganiseerd waarbij kleine herstellingen kunnen worden uitgevoerd of nieuwe kastjes ter vervanging kunnen worden opgehangen. Deze opvolging is essentieel om een garantie van een efficiënt hulpprogramma te verzekeren op lange termijn.

Kunstnesten zijn technische materie

Er zijn belangrijke technische vereisten aan nestkasten. Zeker voor de zwaluwen is dit specialistenwerk. Daarom wordt de Gemeente Haacht dan ook vakkundig bijgestaan door de specialisten van de Cel Studie van Natuurpunt. Om een voorbeeld te geven: gebruik van volledige kunstnesten is riskant voor verlies van het metselvermogen van de diertjes. Beter is het casconesten te gebruiken. Ook de plaatsing van het mestplankje ten opzichte van het nest is ook gebonden aan voorwaarden. Daar dient minstens 50 centimeter afstand bewaard te worden.

**Een casco nest: half afgebouwd kunstnest met als specifiek voordeel dat de Huiszwaluw zijn vermogen tot zelf te bouwen niet verleert.*

De Zwaluwentil: een bijzondere actie

Een bijzondere actie voor de Huiszwaluw kan ook bestaan uit het plaatsen van een zogeheten zwaluwentil. Ook hiervoor is Natuurpunt Haacht de Gemeente aan het porren om dergelijke installatie te verwezenlijken, bijvoorbeeld in de bestaande locatie van de woonwijk in Tildonk, op Eikeblokplein.

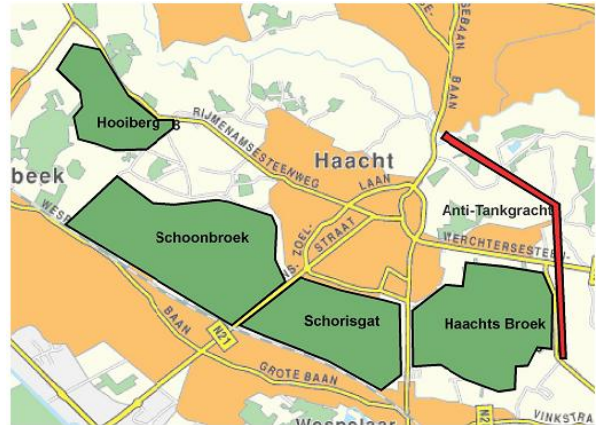

MEER KAMSALAMANDERS IN DE ANTITANKGRACHT

De 3,6 km lange antitankgracht die zich uitstrekt van aan de Dijle ter hoogte van de Keerbergse steenweg tot aan de Wijgmaalse steenweg te Wakkerzeel kent een rijk verleden.

In het begin van de 14de eeuw werd er nog een heus Kasteel van Roost gebouwd waarvan de fundamenteën tijdens opgravingen in 1982-1983 nog even terug blootgelegd zijn. Nu is het enige zichtbare overblijfsel nog een deel van de slotgracht die het Kasteel omringde.

Naar aanleiding van de 2de wereldoorlog werd in 1939 de gracht zelf gegraven als onderdeel van de KW linie (verdedigingslinie die zich uitstrekte van Koningshooikt tot Waver en die opgetrokken werd om de pantserdivisie van het Duitse leger tegen te houden). Het doel was om het tijdens de 1ste wereldoorlog onder water zetten van de IJzervlakte indachtig, ook de gebieden richting Werchter te laten overstromen met water van de Dijle. Langs de KW linie werden ook heel wat bunkers gebouwd.

Al het bovenstaande was dan ook aanleiding om in 1998 dit gebied als monument te erkennen.

Maar na de 2de wereldoorlog werden de militaire dienstbaarheden opgeheven, werden sommige delen van de gracht gedempt en werden er massaal populieren geplant. Stilaan nam de natuur de overhand. In 1992 kocht het toenmalige Berm vzw (de voorloper van Natuurpunt Haacht) zijn eerste perceel aan de Greppel en momenteel is het grootste deel van de gracht in beheer van Natuurpunt. In 2001 werd de antitankgracht erkend als natuurgebied.

Door de jaren heen was de antitankgracht echter in verval geraakt. Het noordelijke deel van de gracht van aan de bunker/sluis tot aan de zomerdijk was één groot stort. En meer dan 50 jaar bladval in de gracht deed de rest stilaan dichtslippen. Het reguliere beheer van wat snoeien, begrazing en maaien om wandelpaden open te houden, volstond niet meer.

Daarom besloot Natuurpunt Haacht in 2006 samen met de gemeente en HAGOK hier iets aan te doen. De Vlaamse Landmaatschappij werd onder de arm genomen en na 2 jaar plannen en vergaderen ging het project uiteindelijk in 2008 van start. Het doel was om de natuurwaarde van het gebied op te waarderen en een onthaalsite in te richten die de historische waarden (bunker, sluis, ...) beter tot zijn recht zou doen komen om zo de toeristische attractiviteit van het hele gebied te verhogen.

En met succes!

Het stort tussen de bunker en de zomerdijk werd volledig geruimd. De verbindingsgracht tussen de Dijle en de sluis werd uitgegraven. Er zal een cointet-replica worden geplaatst.

Een nieuwe wandelbrug, infodragers, zitbanken ... vervolledigen de inrichting van de onthaalsite.

Verder kreeg het natuurgebied ook een grondige opknappbeurt. Eén van de doelstellingen daarbij was de verbetering van het leefgebied van de zeldzame kamsalamander, een van de koesterburen van Haacht. Na eerdere meldingen van de zeldzame kamsalamander in de Antitankgracht in Haacht namen de Vlaamse Landmaatschappij en Natuurpunt het gebied grondig onder de loep. Telkens werden exemplaren gevonden van deze grote watersalamander, maar altijd in bescheiden aantallen. Daarom bedachten Natuurpunt, de VLM, de gemeente Haacht en de provincie Vlaams-Brabant een plan.

Over honderden meters werd er slib uit de gracht geruimd en verwijderd. Ook het slib van een vorige ruiming in 1998 werd weggehaald. Hierbij werden de wandelpaden ook genivelleerd. Langs grote delen van de gracht werd er loofhout en struiken gekapt om meer licht en warmte op de gracht te krijgen. Tevens werden er openingen gemaakt naar het landschap zodat wandelaars ook hiervan kunnen genieten. De grote lange gracht werd door middel van dammen ook opgedeeld in kleinere watervolumes die 's zomers ook droog kunnen komen te staan. Het doel hiervan is deze delen visvrij te kunnen houden daar vissen de eitjes van deze amfibieën maar al te graag lusten.

In 2010 werden er ten slotte ook twee nieuwe poelen met schuine oevers aangelegd. De poelen werden zo ontworpen dat een deel 's zomers droog mag komen te staan en een deel dat normaal gezien water zal blijven houden.

Voor de uitvoering van al deze werken werden grote machines ingezet. Die zorgden onvermijdelijk voor enige verstoring in het gebied. Maar hoewel de werken nog niet lang achter de rug zijn, is het resultaat al zichtbaar. Het afgelopen voorjaar telden de biologen van de Vlaamse Landmaatschappij en Natuurpunt maar liefst acht kamsalamanders in het gebied, het hoogste aantal dat ooit werd waargenomen op die plaats.

Ook de alpenwatersalamander (foto) en de kleine watersalamander werden waargenomen.

Voor de nieuwe poelen zijn de verwachtingen voor dit jaar minder hoog. Toch werden er nu al larven van de alpenwatersalamander aangetroffen. Dat wijst op een succesvolle voortplanting van de alpenwatersalamander. Zodra de waterplanten zich meer ontwikkelen zal de meer kieskeurige kamsalamander binnenkort de nieuwe poelen ook koloniseren.

Niet alleen de amfibieën varen wel bij de natuurinrichtingsmaatregelen. Boven het water werden libellen (platbuik) aangetroffen en op de oevers waren duidelijk sporen van ree herkenbaar. De uitgevoerde werken leveren reeds op korte termijn een bijdrage aan de mooie natuur rond, en in de Antitankgracht!

Het eindresultaat van al deze werken kan u op 28 augustus komen bekijken. Samen met de gemeente, HAGOK en de VLM stellen we de vernieuwde antitankgracht met zijn historiek en prachtige natuur aan u voor. Voor meer info zie ook op de bijsluiter bij deze nieuwsbrief.

De antitankgracht is heel het jaar toegankelijk en zeker een bezoekje waard!

Bernard Lemaitre

HET PROJECT KOESTERBUREN

Onder het motto “Samen werken aan meer biodiversiteit” lanceert de provincie Vlaams- Brabant de biodiversiteitscampagne ‘Je hebt meer burenen dan je denkt’.

Met deze campagne, die minstens vier jaar zal lopen, wil de provincie samen met de gemeenten, natuurorganisaties, lokale verenigingen en inwoners de achteruitgang van de lokale biodiversiteit tegengaan.

De campagne heeft als doel de lokale biodiversiteit te beschermen en te verbeteren door:

- een overkoepelende visie op biodiversiteit te ontwikkelen
- de samenwerking tussen lokale spelers te bevorderen
- bestaande initiatieven te integreren
- gemeenten, inwoners en lokale groepen te sensibiliseren
- gemeenten, inwoners en lokale groepen aan te zetten tot en te ondersteunen bij acties

Waarom en hoe is dit tot stand gekomen?

Het jaar 2010 is door de Verenigde Naties uitgeroepen tot het jaar van de biodiversiteit. Het aantal verschillende soorten en hun leefgebieden gaan op wereldschaal sterk achteruit. Wereldwijd is ruim een derde van alle soorten met uitsterven bedreigd. Dat komt onder andere doordat steeds meer natuur verdwijnt door vervuiling, overbevissing, de opkomst van sterkere uitheemse soorten, de klimaatopwarming, enz.

De Provincie heeft een Provinciaal Milieubeleidsplan geschreven waarin een heel belangrijk luik gewijd wordt aan biodiversiteit. Met dat plan schaaft de provincie zich achter de Europese en Belgische doelstellingen om de achteruitgang van biodiversiteit te stoppen.

Bovendien heeft de Provincie een samenwerkingsovereenkomst met het Vlaams Gewest waarin ze zich engageert om het verlies aan biodiversiteit te stoppen, en om de gemeenten te ondersteunen wanneer zij zich hiervoor inspannen.

Het is belangrijk om als gemeente deel te nemen aan deze campagne. Er wordt dan immers een krachtig signaal gegeven aan alle inwoners van de gemeente: biodiversiteit is overal rondom ons, we maken er zelf deel van uit en we kunnen er zelf iets aan doen!

Koestersoorten

De belangrijkste campagne-instrumenten zijn de koestersoorten of Provinciale prioritaire soorten (PPS). Dit zijn is een selectie van een 200 soorten gekoppeld aan een lijst van specifieke leefgebieden. Iedere gemeente bestaat uit een specifieke combinatie van leefgebieden, die steeds gekoppeld zijn aan een specifieke provinciale prioritaire soort. Deze soorten noemt men ‘koestersoorten’. Een overzicht van alle gemeenten met hun koestersoorten vind je op www.koesterburen.be.

We spreken van koesterburen omdat deze soorten net zo goed familie zijn. Ze zorgen er op hun manier voor dat de omgeving waarin we wonen een aangename thuis is en blijft.

Het is aan ons om ervoor te zorgen dat diezelfde omgeving ook voor hen een aangename en waardevolle thuis blijft.

De koesterburen van Haacht

Iedere gemeente bestaat uit een specifieke combinatie van leefgebieden. Dit betekent dat iedere gemeente ook een specifieke soortenlijst heeft.

Uit deze lijst komen de soorten die symbool staan voor hun leefgebieden: de koesterburen.

Dit zijn de koesterburen van Haacht:

Betonie
Bosorchis
Eikelmuis

Huiszwaluw
Kamsalamander
Sleedoornpage

Veldleeuwerik
Waterspitsmuis

Het koesterengagement van Haacht 'Deelname-engagement'

Het gemeentebestuur besliste op 28 april 2010 om deel te nemen aan deze vier jaar durende campagne van de Provincie Vlaams - Brabant.

Haacht aanvaardde de geselecteerde koesterburen. Hierdoor werd al een eerste stap genomen in de richting van de effectieve deelname aan de campagne en de uitvoering van concrete koesteracties. Bovendien besliste Haacht om deel te nemen aan de koestercampagne 'Je hebt meer burens dan je denkt'. Dit betekent dat concrete acties zullen ondernemen worden die de koesterburen en de hele gemeentelijke biodiversiteit ten goede zullen komen.

Hoe werken wij mee en wat kan jij thuis doen?

Gemeenten, bedrijven, organisaties, burgers, verenigingen, scholen,... kortom iedereen die dat wil, kan meewerken aan de campagne 'Koesterburen'.

Je kunt bijvoorbeeld één van de koestersoorten van de gemeente Haacht uitroepen als jouw totemdier of -plant en hier concrete acties rond ondernemen samen met je burens, vereniging, familie, jeugdvereniging,... om zijn toestand te verbeteren.

Wil je aan de slag als school of vereniging, maar je weet niet goed hoe?

Er bestaan speciale groep- en schoolcampagnekits op maat waarmee je aan de slag kunt.

Je kan er één aanvragen via de Milieudienst (duurzaamheidsambtenaar@haacht.be of 016 - 26 94 57) of via de website www.koesterburen.be.

De gemeente Haacht wil samen met jouw werken om de achteruitgang van biodiversiteit te stoppen. De gemeente ondernam reeds enkele acties maar ze kan dit niet alleen. We hebben uw hulp nodig, of beter gezegd: al onze koesterburen hebben onze hulp dringend nodig!

Wil je meewerken maar weet je niet hoe? Aarzel dan niet en contacteer de gemeentelijke Milieudienst via duurzaamheidsambtenaar@haacht.be of 016 – 26 94 57.

Via de campagnewebsite kan je algemene informatie vinden over de campagne, campagnemateriaal downloaden, inspirerende projecten in andere gemeenten vinden, en de activiteiten in de provincie rond biodiversiteit.

Campagne: www.koesterburen.be

PROVINCIE VLAAMS-BRABANT

ACTIVITEITEN

NATUUR BEHEREN!

Elk lid van Natuurpunt heeft de kans mee de handen uit de mouwen te steken in onze reservaten. Dus ook de leden van onze Haachtse afdeling! En dit zelfs mét de juiste verzekering. Niemand hoeft overigens bang te zijn dat hij of zij ingewikkelde gemotoriseerde toestellen in de hand zal geduwd krijgen. Er is ook steeds eenvoudig mechanisch werk uit te voeren, zoals hout stapelen of maaisel afvoeren,...

We vinden het altijd tof om nieuwelingen te begroeten op de werkdagen. Omdat er altijd wel veel werk te verrichten is zijn nieuwe medewerkers altijd meer dan welkom!

Hieronder een overzichtje van 10 redenen om ook lid te worden van het Haachtse natuurbeheerteam:

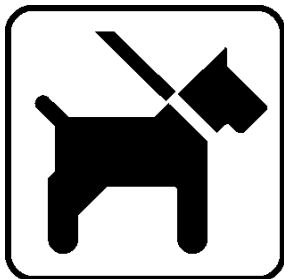
1. Niets is er mooier dan een bloemrijk hooiland dat ontstaan is na jarenlang volgehouden beheerswerken. Ook andere vormen van beheer maken onze natuur nog rijker en bovendien toegankelijk voor iedereen.
2. Een steeds groeiende oppervlakte aan natuurgebied is in beheer van Natuurpunt Haacht. Gelukkig vraagt niet elk perceel een intensief beheer, maar toch is er wel steeds werk te verzetten.
3. Je leert de seizoenen, planten en dieren op een actieve manier kennen.
4. Je verkent alle uithoeken van onze natuurreservaten, bv Haachts Broek en anti-tankgracht.
5. In de natuur actief zijn is nog steeds een vorm van inspanning die ook ontspanning is. Natuurlijk is het werk aangepast aan ieders mogelijkheden.
6. Het werk is zeer gevarieerd: maaien, hooien, bewegwijzering van wandelpaden aanbrengen, afrastering van percelen herstellen, hakhoutbeheer, struiken of bomen planten, een poort plaatsen,...
7. Voor onze reservaten bestaat er een goedgekeurd beheersplan. Dit betekent dat de werken vanuit een weloverwogen toekomstvisie gepland worden.
8. Onze conservators en leden van het bestuur leiden alles in goede banen en zorgen voor het noodzakelijke materiaal en gereedschap.
9. Je maakt deel uit van een toffe groep natuurliefhebbers.
10. Je weet steeds wat te doen, die eerste zaterdag van de maand!

Geef je daarom op als geïnteresseerde en we nodigen je voortaan telkens uit voor de werkdagen... Dat kan bij bernard.lemaitre@skynet.be, 016/60.61.62

Alleen maar lachende gezichten op de werkdagen van Natuurpunt Haacht !

HONDEN AAN DE LEIBAND

Tot groot genoegen merken wij dat het wandelpad doorheen het Haachts Broek veel bijval kent. Niet alleen behoud van de biodiversiteit is onze bekommernis, ook het openstellen van onze gebieden is voor ons een prioriteit.

We willen echter met klem herinneren aan de eenvoudige voorwaarden die wie hier tegenover durven stellen. Meer in het bijzonder als het aankomt op het wandelen met de hond. De hond mag mee, maar dient strikt aan de leiband gehouden te worden. Hierop kan geen enkele uitzondering geduld worden!

Nog steeds stellen wij vast dat wandelaars de hond vrij laten rondlopen, zelfs in het gedeelte waar de grote grazers vrij rond lopen! Ook moesten we helaas vernemen dat gedurende zijn wandeling door het broek een man in het aangezicht gebeten werd door een loslopende hond. We willen uiteraard graag alle verdere incidenten voorkomen. Het laatste waartoe we ons genoopt willen zien, is een verbod op het meenemen van de hond op de wandeling door het kwetsbare gebied, dat het Haachts Broek toch wel is.

Niet alleen wij als beheerder willen u hier beleefd om verzoeken, het is tevens bij de wet verplicht de hond aan te lijnen op wandelpaden en op andermans domein.

Wij rekenen stellig op uw begrip en medewerking en heten u verder zeer welkom in onze natuurgebieden.

Het Beheerteam

Voor vragen/opmerkingen kan u terecht bij info@natuurpunthaacht.be of op 0476/24.94.24

WANDELEN TUSSEN GROTE GRAZERS

Je kunt, afhankelijk van het seizoen, in het Haachts Broek gewoon tussen de koeien lopen binnen de afrastering. Je gaat deze binnen en weer buiten via koeienpoortjes. Deze vorm van wandelen vergt natuurlijk enige discipline van de wandelaars. Van nature vertonen (half)wilde grazers een neutrale houding of zelfs een zekere schuwheid ten opzichte van mensen. Of de dieren in onze natuurterreinen dit gedrag blijvend gaan vertonen is grotendeels afhankelijk van de wijze waarop met de dieren wordt omgegaan. Zo wordt gevraagd van niet om te gaan met deze grazers alsof het huisdieren zijn, door ze bijvoorbeeld te willen benaderen, aaien of voederen. Tracht een minimale afstand van 25 m te respecteren. Staan de grazers op het pad, maak dan liever een bochtje in plaats van de dieren weg te jagen. Hebt u toch een hond bij u, houdt deze aan de leiband en zorg ervoor dat de hond zich rustig naast het baasje houdt.

VOOR JE OP EXCURSIE MET NATUURPUNT VERTREKT !

Verder in deze nieuwsbrief vind je de activiteitenagenda van Natuurpunt Haacht. Iedereen is welkom op deze activiteiten, gelieve echter wel rekening te houden met deze eenvoudige regeltjes:

- Vooraf inschrijven is niet nodig. Tijdig aanwezig zijn is voldoende. De excursies gaan door onder alle weersomstandigheden. Pas dus je kleding en schoeisel aan.
- Voor leden van Natuurpunt is de deelname gratis. Vergeet je lidkaart niet! Niet-leden zijn ook meer dan welkom maar betalen een daglidmaatschap van 1 euro.
- De wandelingen worden geleid door vrijwillige medewerkers van Natuurpunt. De algemene flora, fauna en het beheer komen telkens aan bod. Soms zijn de excursies echter thematisch.
- Honden meenemen op onze natuurwandelingen is niet toegelaten (we wandelen immers soms tussen de grazers door)
- Bezoek je onze gebieden op een ander moment dan op de geleide wandeling, dan blijven honden steeds aan de leiband. Loslopende honden storen andere wandelaars en vormen een bedreiging voor broedende vogels en andere dieren. Natuurpunt stelt alles in het werk om natuurgebieden maximaal open te stellen. We rekenen op uw begrip en respect bij het wandelen met de hond.
- Bereikbaarheid: met het openbaar vervoer raak je makkelijk aan de vertrekplaats van wandeling (Sporthal Wespelaar). Daarvoor neem je [bus 284](#) (halte Sporthal) of de [trein](#) (station Wespelaar). Beiden rijden tussen Leuven en Mechelen.
- Meer info: Luc Bijmens 016/60.29.67 of Bernard Lemaitre 016/60.61.62

WANDELEN MET NATUURPUNT: TWEE MANIEREN

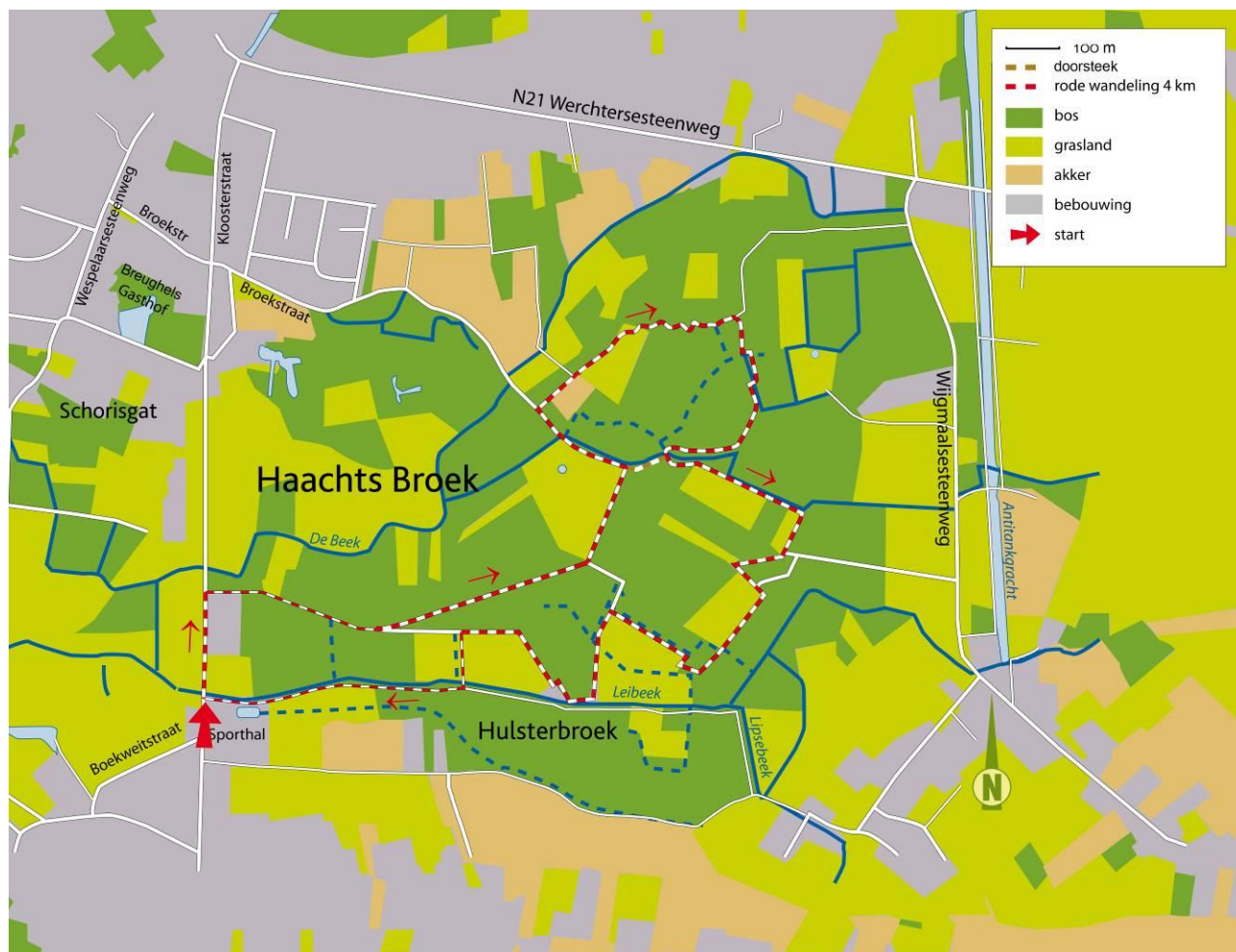
Wandelen in onze natuurgebieden kan op twee manieren: u bent natuurlijk eerst en vooral erg welkom op onze geleide wandelingen. Onder begeleiding van een erkende natuurgids wordt een vast traject (namelijk de afgepijldde wandeling die vertrekt én aankomt aan de sporthal in Wespelaar) afgelegd langs de knapste plaatsjes in onze reservaten. U steekt heel wat op van planten- en dierenleven en over het beheer van onze reservaten alsook over de algemene werking van Natuurpunt Haacht. Soms zijn de wandelingen thematisch en gaan ze bijvoorbeeld uitsluitend over paddenstoelen, planten of vogels...

De activiteitenagenda vindt u op onze website <http://www.natuurpunthaacht.be> én steeds op de achterflap van deze contactbrief.

Anderzijds kan u natuurlijk ook zelfstandig wandelen. U bent dan vrij in uw vertrekuur en duur van de wandeling. Op onze website kan u een wandelkaartje (zie hieronder) voor het Haachts Broek downloaden. De wandeling op het kaartje is dezelfde als deze die op terrein is afgepijld. Ideaal dus om niet langer te verdwalen in het avontuurlijke Haachts Broek!

Opgelet! Na de hevige regenval van begin november staan delen van het Broek en dus ook van het wandelpad onder water! Dit is nu éénmaal hoe een broekgebied er als dit hoort bij te liggen! Deze natte periode houdt waarschijnlijk nog een hele poos aan, tot ver in de lente.

Hierdoor kan het moeilijk wandelen zijn in het Haachts Broek. Natuurpunt Haacht blijft echter inspanningen leveren om de wandeling het hele jaar begaanbaar te maken. Daartoe zal dan ook in het zomerhalfjaar verder gewerkt worden aan de aanleg van een nieuw stuk knuppelpad door één van de natste stukken van het broek! Laarzen blijven echter ten allen tijde sterk aanbevolen!

Nieuws.brief

ACTIVITEITENKALENDER 2011

EXCURSIES

27/08: Nacht van de Vleermuis, 20u, parking met glasbollen, de Dreef Boortmeerbeek

Vleermuizen laten niemand onberoerd. Of je huivert ervan, of je hebt mateloze bewondering voor deze fladderaars. Duik mee de nacht in met ons en onder het tipje van die zwarte sluier. Met wat lichtvallen voor nachtvlinders is deze belevenis compleet. In samenwerking met Natuurpunt Boortmeerbeek.

28 augustus 2011: Feestelijke inhuldiging ATG

Met de plaatsing van twee bruggen over de Antitankgracht in Haacht, bereiken de inrichtingswerken aan de nieuwe onthaalsite ter hoogte van de Hansbrug in de week van 9 mei een hoogtepunt. Die onthaalsite moet bezoekers aan het natuurreservaat Antitankgracht op een aangename manier het gebied in leiden. De Vlaamse Landmaatschappij voert de werken uit en voorziet het einde van de werken in augustus, na het bouwverlof. Het eindresultaat is dus in zicht! Binnenkort kan je in het natuurreservaat Antitankgracht informatie lezen en beluisteren over de natuur en de geschiedenis, is alles opnieuw zichtbaar, zijn er nieuwe kansen voor ecologie en kan er opnieuw naar hartenlust gewandeld en gefietst worden.

11 september 2011: Open Monumentendag ATG

Rondleiding aan de Antitankgracht, de site van het Kasteel van Roost en het domein de Spoelberch

Meer info: www.haacht.be of 016/26 94 31

Organisatie: Haachtse Geschied- en Oudheidkundige Kring, gemeente Haacht

02/10: Paddenstoelenwandeling Haachts Broek

Onze paddenstoelen kenner geeft je een algemene inleiding in de wereld van de zwammen. Een unieke gelegenheid om je eerste soorten te leren kennen of enkele erg zeldzame paddenstoelen te komen bekijken!

08/10: zwerfvuilactie georganiseerd door de gemeente i.s.m. de verenigingen (9u tot 13u)

22-23/10: Dag van de Trage Wegen

06/11: Vegetarische eetdag

19/11: Dag van de Natuur

WERKDAGEN

06/08/2011	Afdelingswerkdag	19/11/2011	Afdelingswerkdag
03/09/2011	Afdelingswerkdag	03/12/2011	Afdelingswerkdag
01/10/2011	Afdelingswerkdag		

Meer info over de wandelingen en werkdagen bij: Bernard Lemaitre, bernard.lemaitre@skynet.be of op 016/60.61.62

Liever deze Nieuwsbrief enkel in de mailbox en zodoende een boompje sparen? Mail ons dan!

www.natuurpunthaacht.be